

Mga Toxin sa Abo sa Wildfire sa Maui

Pasiuna, nagpakita og taas kaayo nga mga lebel sa arsenic ang wala mapamatud-i nga datos gikan sa abo sa wildfire nga nakolekta sa Kula human sa mga wildfire niadtong Agosto. Samtang ang pagsusi nagpaila og nitaas nga mga lebel sa lead ug cobalt, nagpakita ang arsenic sa pinakadakong risgo. Motapot kini nga mga contaminant sa mga piraso sa abo ug abog.

Gikolekta ang mga sampol sa abo niadtong Septiyembre 21 gikan sa walo ka nasunog nga balay sa Kula, nga gitukod gikan sa 1930s hangtod sa 2000s. Tungod kay natukod ang mga balay sa naapektuhan nga bahin sa Lāhainā atol sa parehas nga yugto sa panahon, nagdahom ang Departamento sa Panglawas (DOH) sa Hawai'i nga adunay parehas nga profile sa contaminant ang abo sa Lāhainā.

Mga kawani sa DOH nga nagkolekta og mga sampol sa abo sa Kula

Unsa nga mga contaminant ang nakita sa abo sa Kula?

Arsenic mao ang usa ka heavy metal nga makita sa mga yuta sa bulkan sa Hawai'i ug anaa usab tungod kay gigamit kini isip herbicide sa unang bahin sa 1900s. Makita sab kini sa mga materyal sa building nga hinimo sa tubo (Canec) ug kahoy nga gibutangan og pangkontrol sa anay (kahoy nga gibutangan og CCA). Makita sab ang arsenic sa mga pagkaon sama sa bugas, mga karne, isda ug guso ug makita sab nga natural nga anaa sa tubig sa ilalom sa yuta sa tibuok kalibutan. Ang dugay nga panahon, nga pagka-expose sa arsenic sa palibot puwedeng maghinungdan sa mga problema sa panit, problema sa kasingkasing ug mga kanser sa panit, pantog ug baga. Taas kaayo ang mga lebel sa arsenic sa abo ug nagpakita og potensyal nga risgo sa panglawas sa mga tawo nga na-expose sa abo.

Lead mao ang usa ka heavy metal nga gidahom nga anaa sa abo tungod kay gigamit kini sa pintal sa mga balay nga natukod sa wala pa ang 1978. Makadaot ang lead ilabina sa mga gagmayng bata ug bata nga anaa sa matres kay mababagan niini ang pag-develop sa utok. Ang mga baby ug bata nga na-expose sa lead adunay problema sa pagkat-on, performance sa eskwelahan, pagtagad, ug uban pang mga neurocognitive nga problema. Taas ang lebel sa lead nga naa sa abo ug nagpakita og risgo sa panglawas sa mga bata ug babayeng mabdos nga na-expose sa abo ug abog nga gikan sa mga nasunog nga lugar.

Cobalt mao ang usa ka natural nga elemento nga kinahanglanon alang sa partikular nga mga paggana sa lawas lakip ang paghimo og mga red blood cell. Na-expose ang mga tawo sa gamay nga gidaghanon sa cobalt nga anaa sa pagkaton, polusyon sa hangin sa industriya, ug daghang cosmetic. Apan, kung ang mga tawo ma-expose sa sobrang gidaghanon sa cobalt, puwede kining maghinungdan sa mga problema sa dugo, baga ug panit. Mahimong maghinungdan sab sa kanser ang hilabihan nga mga pagka-expose sa cobalt.

Para sa mga update, bisitaha ang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Mga Toxin sa Abo sa Wildfire sa Maui

Hilabihan ang risiko kung makakaon og abo.

Posible sab kung makahanggap og abo.

Puwede ka ma-expose sa abo pinaagi sa panit.

Likayi nga Madikitan og Abo sa Wildfire

Ang adlaw-adlaw nga pag-mop ug pagpahid og basa makapawala sa abog o abo sa mga bahin sa panimalay nga duol sa mga apektadong lugar.

Dili dapat magdula sa gawas ang mga bata nga duol sa mga lugar nga adunay abo.

Dili dapat moadto sa mga apektadong lugar ang mga tawo nga mabdos, bata, pasyente nga adunay chronic nga sakit sa kidney, ug mga tawo nga dili makasuot og PPE.

Likayi ang pag-ayag, pagkalot, o uban pang kalihokan nga makapaukay sa abo.

Kung anaa sa mga apektadong lugar, pagsuot og PPE ug tangtanga kini og tarong aron malikayan ang pagka-expose sa abo ug abog.

Ayaw og kaon sa mga apektadong lugar. Taboni ang baba sa mga binotelya nga tubig.

Hugasi og sabon ug tubig ang mga butang nga nakuha gikan sa apektadong lugar. Kaligo ug hugasi ang imong buhok kung makagawas na sa apektadong lugar.

Bantayi ang kalidad sa hangin sa imong kasilinganan. Nagpasabot ang green nga maayo! Kung mausab ang kalidad sa hangin, pag-amping.

Para sa mga update, bisitaha ang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Mga Toxin sa Abo sa Wildfire sa Maui

Unsa ang ginabuhat sa DOH aron maprotektahan ang pampublikong panglawas?

Dugang nga Pag-monitor ug Pagsampol

- Magpadayon ang DOH sa pag-install og dugang nga nagpadayon nga mga monitor sa hangin palibot sa mga apektadong lugar ug magpahigayon og pagsampol sa hangin para sa mga espisipikong contaminant.
- Magpahigayon ang DOH og pagsusi sa abo sa Lāhainā uban sa pakigtinabangay sa EPA.
- Padayon nga makigtinabangay ang DOH sa Departamento sa Edukasyon sa Hawai'i aron ma-monitor ug masusi ang mga naapektuhang eskwelahan.

Credit sa Hulagway: EPA sa U.S.

Pagpugong nga Mahimong Masagol sa Hangin ang Abo

- Gihangyo sa DOH nga unahon sa EPA ang pagbutang og Soiltac, usa ka stabilizer sa yuta, sa mga apektadong lugar sa Lāhainā nga pinakaduol sa mga lugar nga puy-anan. Nakompleto ang pagbutang og Soiltac sa Kula niadtong Septiyembre 25.
- Girekomenda sa DOH nga magbuhat og dugang nga lakang sa pagpanalipod ang County sa Maui, lakip ang pagpaundang sa pag-ayag ug pag-install og mga water mister aron makontrol ang abog ug abo.

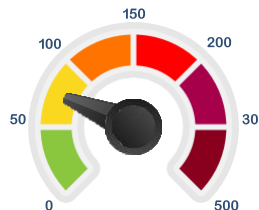
Unsaon nako pag-monitor ang kalidad sa hangin duol sa akong balay?

Padayon nga i-install sa Lāhainā ug Kula ang real-time nga mga monitor sa kalidad sa hangin.

I-monitor sa Online o pinaagi sa App:

- Website: fire.airnow.gov
- Mga App: AirNow, IQ Air, Local Haze, Paku

Girekomenda sa DOH sa mga tawo nga magpabilin sa sulod sa balay ug isirado ang mga bintana kung mausab ang timailhan sa kalidad sa hangin sa bisan unsang kolor gawas sa green.

Para sa mga update, bisitaha ang health.hawaii.gov/mauiwildfires

Mga Toxin sa Abo sa Wildfire sa Maui

Unsaon nako pagkahibalo kung na-expose ko sa arsenic tungod sa wildfire?

Adunay mga pagsusi sa dugo ug ihi nga makasukod sa gidaghanon sa arsenic sa imong lawas, apan angay hinumdoman nga adunay mga mahinungdanong limistasyon kini nga mga pagsusi.

Mahibal-an niini nga pagsusi kung mas taas o mas ubos ang lebel sa arsenic sa lawas kaysa sa average nga tawo. Makatabang sab ang pagsusi nga mahibal-an kung unsa kadaghan ang arsenic nga gikan sa pagkaon og mga pagkaon nga sama sa uwang, isda, alimango, guso ug uban pang seafood. Hinumdomi, wala gikonsiderar nga makadaot ang kadaghanan sa mga source sa pagkaon sa arsenic (sama sa seafood). Kung doble ang kataas sa arsenic sa usa ka tawo kaysa sa kadaghanan sa mga tawo, angay nga magbuhat og lakang aron mamenosan ang gidaghanon sa arsenic nga mosulod sa ilang lawas.

Dili mahibal-an niini nga pagsusi kung asa gikan ang ubang arsenic nga naa sa lawas sa usa ka tawo. Ang pipila sa arsenic gikan tingali sa pagka-expose sa abo. Ang pipila gikan tingali sa pagkaon nga sama sa uwang, isda, mga alimango, guso, bugas ug uban pang mga pagkaon. Dili mahibal-an sa pagsusi kung magsakit ang usa ka tawo tungod sa arsenic.

Masala ba sa mga air purifier sa sulod ang arsenic?

Makatabang ang HEPA nga mga air purifier sa pagpalambo sa kalidad sa hangin sa sulod pinaagi sa pagtangtang sa abo ug abog nga gikan sa hangin nga mahimong adunay arsenic.

Aduna bay mga grupo nga kinahanglang mas mag-amping aron malikayan ang pagka-expose sa abo?

Angay nga mas mag-amping sa paglikay sa abo ug angay nga dili moadto sa mga apektadong lugar ang mga bata, mabdos nga tawo, ug mga tawo nga nagkinabuhi nga adunay chronic nga sakit sa kidney lakip kadtong nag-dialysis. Makadaot ang lead ilabina sa mga gagmayng bata ug fetus kay mababagan niini ang pag-develop sa utok. Ang mga tawo nga adunay chronic nga sakit sa kidney o dili maayo ang paggana sa kidney adunay mas taas nga risgo sa pagkadaot tungod sa arsenic kay ang kidney ang motangtang sa arsenic sa lawas.

Unsa ang angay nga buhaton sa mga tawo kung mahimong yellow, orange o pula ang mga monitor sa hangin?

Kung ang mga real-time nga monitor sa hangin sa Lāhainā o Kula anaa sa ibabaw sa green (yellow, orange, pula, purple, maroon) ang mga residente angay nga:

- Likayan ang mga kalihokan sa gawas aron makunhoran ang pagka-expose ug mamenosan ang mga risgo sa panglawas. Importante kini ilabina sa mga bata ug mabdos nga tawo.
- Magpabilin sa sulod ug isirado ang mga bintana ug pultahan. Kung maggamit og air conditioner, itakda kini sa recirculate nga opsyon.
- Kung kinahanglan nimong mobiya sa apektadong lugar, i-on ang air conditioner sa imong sakyanan ug itakda kini sa recirculate nga opsyon.

Mausab ang kalidad sa hangin tungod sa lainlaing rason, lakip ang particulate matter nga tungod sa abog ug uban pang mga source sama sa tambutso sa sakyanan. Alang sa hilabihan nga pag-amping, ang mga kasilinganan nga duol sa apektadong lugar puwedeng magsugod sa pagbuhat og lakang kung mahimong yellow ang mga monitor sa kalidad sa hangin.

Luwas ba ang mga pagbisita og balik?

Nagpakita og mga mahinungdanong risgo ang mga pagbisita og balik, ilabina kung naukay ang abo. Ang pagsuot og saktong PPE ug paglikay sa pag-ukay sa abo makapamenos sa imong risgo sa pagka-expose sa mga contaminant ug mga posibleng epekto sa paglawas apan aduna gihapon kiniy risgo. Dili luwas ang mga pagbisita og balik para sa mga bata, mabdos nga tawo, ug mga tawo nga nagkinabuhi nga adunay chronic nga sakit sa kidney lakip kadtong nag-dialysis.

Naghatag og maayong proteksyon ang mga N-95 nga mask batok niini nga mga contaminant. Angay nga sigo kaayo ang mga mask.

Para sa mga update, bisitaha ang health.hawaii.gov/mauiwildfires

